

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет управління

Кафедра публічного управління та адміністрування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вибори та виборчі системи

Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

Затверджено на засіданні кафедри публічного
управління та адміністрування
Протокол № 1 від «02» січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2023-2024 н.р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура дисципліни	4
4. Тематика практичних занять	6
5. Самостійна робота	7
6. Індивідуальне завдання	7
7. Методи навчання	7
8. Система оцінювання дисципліни	8
9. Ресурсне забезпечення	12
10. Інформація про підвищення кваліфікації викладачів	18
11. Контактна інформація	19
12. Політика навчальної дисципліни	20

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Вибори та виборчі системи	
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування	
Спеціалізація (за наявності)		
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»	
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»	
Освітній рівень	бакалавр	
Статус дисципліни	вибіркова	
Розподіл за видами занять та годинами навчання	<i>Денна форма навчання:</i> Лекції – 16 год. Практичні заняття – 14 год. Самостійна робота – 60 год.	<i>Заочна форма навчання:</i> Лекції – 8 год. Практичні заняття – 6 год. Самостійна робота – 76 год.
Мова викладання	українська	
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/	

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Вибори та виборчі системи» є формування знань про політичні вибори, їх місце в системі представницької демократії; базові характеристики виборчих систем, їх елементи, позитивні риси та недоліки, політичні наслідки; виборчий процес та його складові, індикатори демократичності виборчого процесу, географію виборчих систем та виборчу інженерію.

Предметом навчальної дисципліни є сутність сучасних політичних виборів, поняття виборчого права як основи проведення виборів, виборчий процес, партії і суспільно-політичні об'єднання у виборчому процесі, загальна класифікація сучасних виборчих систем, виборча система сучасної України, поняття виборчої кампанії, особливості формування іміджу у виборчій кампанії, основні етапи організації і підготовки виборчої кампанії, організація управління у виборчих кампаніях, технології діагностичних і аналітичних досліджень у виборчих кампаніях.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовний модуль 1. Політичні вибори, виборче право, електоральний процес
Змістовний модуль 2. Виборча кампанія: поняття, етапи, ресурси, проєктування
Змістовний модуль 3. Загальна характеристика, основні елементи і типи виборчих систем

Основними цілями вивчення дисципліни «Вибори та виборчі системи» є:

- об'єктивно оцінювати роль та характер виборів, їх місце в політичній системі;
- характеризувати сутність, ресурси, етапи організацій і підготовки виборчої кампанії;
- розрізняти типи і види виборчих систем, їх застосуванням в межах української і світової виборчої практики;

<ul style="list-style-type: none"> - проводити політологічний аналіз виборчого процесу в цілому та його окремих етапів; - аналізувати правові основи проведення виборів в Україні; - визначати шляхи реформування виборчої системи України.
Компетентності
<p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК6. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ФК.3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.</p> <p>ФК.7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.</p> <p>ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>ФК.12. Здатність ефективно приймати управлінські рішення у різних сферах публічного та місцевого управління.</p>
Програмні результати навчання
<p>ПР5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>ПР6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.</p>

3. Структура дисципліни

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Сутність сучасних політичних виборів	Характеризувати поняття виборів та визначати їх місце у державі; знати типи виборів; аналізувати функції виборів у демократичному та недемократичному суспільстві; пояснювати фреквенцію, абсентеїзм як різновиди електоральної поведінки.	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).
2.	Тема 2. Виборче право як основа проведення виборів	Пояснювати поняття виборчого права; характеризувати виборчі цензи; визначати принципи організації виборів; аналізувати форми незаконного впливу на	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної

		виборців та способи протидії їм; знати відповідальність за порушення виборчого законодавства.	презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).
3.	Тема 3. Виборчий процес	Пояснювати сутність поняття виборчого процесу; визначати його суб'єкти та об'єкти; називати засади виборчого процесу; характеризувати основні етапи (стадії) виборчого процесу: а) призначення виборів, виборчий округ, виборча дільниця; б) повноваження виборчий комісії. Центральна виборча комісія; в) передвиборна агітація і пропаганда; г) проведення голосування на виборах; г) встановлення результатів голосування і виборів; з'ясувати правові основи проведення виборів в Україні.	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).
4.	Тема 4. Виборча кампанія: поняття, класифікація, етапи, ресурси	Пояснювати сутність передвиборної кампанії; характеризувати передвиборні проекти; визначати поняття виборчої кампанії; називати її суб'єктів, учасників, цілі, завдання; класифікувати виборчі кампанії; виокремлювати основні стадії виборчої кампанії; аналізувати ресурси виборчої кампанії; знати порядок проектування виборчої кампанії.	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).
5.	Тема 5. Організаційне та фінансове забезпечення виборчих кампаній	Знати особливості менеджменту виборчих кампаній; характеризувати організаційну структуру та функції виборчого штабу; визначати загальні принципи, складові та різновиди виборчих стратегій; висвітлювати порядок проектування тактики виборчої кампанії; пояснювати процес розробки плану-графіка виборчої кампанії, планів стратегії рекламної кампанії, медіа-плану, бюджету, стратегії збирання коштів на виборчу кампанію (фондрайзинг); називати джерела та види збору коштів для виборчої кампанії; розуміти	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).

		порядок формування бюджету виборчої кампанії, виборчого фонду.	
6.	Тема 6. Загальна характеристика, основні елементи і класифікація виборчих систем	З'ясувати сутність поняття виборчої системи та її функції; характеризувати елементи виборчих систем: а) виборчий округ, джерімєндєрінг, виборча геометрія; б) виборчий бюлетєнь; в) виборчі (партійні) списки; г) способи і методи голосування; ґ) виборча формула, правила переведення голосів у мандати, виборча квота, виборчий коефіцієнт; д) виборчий поріг (бар'єр); пояснювати зміст виборчої інженерії; класифікувати виборчі системи; визначати проблеми ефективності виборчих систем.	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).
7.	Тема 7. Мажоритарна, пропорційна і напівпропорційна виборчі системи	Характеризувати суть і типи мажоритарної виборчої системи; встановлювати переваги та істотні недоліки мажоритарних виборчих систем; висвітлювати суть і типологію пропорційної виборчої системи; з'ясувати переваги та істотні недоліки пропорційних виборчих систем; аналізувати суть і типи напівпропорційної виборчої системи.	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).
8.	Тема 8. Змішана, куріальна, консенсусна виборчі системи	Пояснювати суть і типи змішаних виборчих систем; характеризувати персоналізовану пропорційну систему; встановлювати переваги та істотні недоліки змішаних виборчих систем; розкривати особливості куріальної, консенсусної, гібридних виборчих систем.	Контрольні запитання, підготовка есе, повідомлення, мультимедійної презентації, постера, завдання для самостійної роботи (тести).

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Сутність сучасних політичних виборів	2
2.	Тема 2. Виборче право як основа проведення виборів	2
3.	Тема 3. Виборчий процес	2

4.	Тема 4. Виборча кампанія: поняття, класифікація, етапи, ресурси	2
5.	Тема 5. Загальна характеристика, основні елементи і класифікація виборчих систем	2
6.	Тема 6. Вибори Президента і народних депутатів України	2
7.	Тема 7. Вибори органів місцевого самоврядування в Україні	2
	Разом	14

5. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Вибори та виборчі системи»

- 1) підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних занять);
- 2) самостійне поглиблене опрацювання тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом та проходження електронних тестувань за результатами опрацювання;
- 3) написання і представлення повідомлень, есе.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Сутність сучасних політичних виборів	6
2	Тема 2. Виборче право як основа проведення виборів	6
3	Тема 3. Виборчий процес	8
4	Тема 4. Виборча кампанія: поняття, класифікація, етапи, ресурси, проектування	8
5	Тема 5. Загальна характеристика та основні елементи виборчих систем	8
6	Тема 6. Типологія виборчих систем	8
7	Тема 7. Вибори Президента і народних депутатів України	8
8	Тема 8. Вибори органів місцевого самоврядування в Україні	8
	Разом	60

6. Індивідуальне завдання

(виконується в межах самостійної роботи)

Вивчення дисципліни «Вибори та виборчі системи» передбачає обов'язкову підготовку упродовж семестру повідомлення (есе) із запропонованого переліку тем до практичних занять, які не повинні повторюватись та мають відповідати встановленим вимогам до їх написання.

Підготовлене повідомлення (есе) представляється на відповідному практичному занятті з використанням постера, створеного за допомогою інструментів Power Point, Prezi, Canva чи ін.

7. Методи навчання

За характером пізнавальної діяльності, при вивченні дисципліни «Вибори та виборчі системи» використовуються наступні методи навчання.

Методи навчання	Характеристика
Наочні методи навчання	Ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації (читання лекцій та підготовка практичних завдань із використанням

	мультимедійних презентацій, демонстрація тематичних відеороликів).
Інтерактивні методи навчання	Ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм. Серед інтерактивних методів навчання використовуються: відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді, дискусії, мозковий штурм, ігровий метод.
Практичні методи навчання	Передбачають виконання практичних завдань. Серед практичних методів навчання використовуються практичні роботи, вправи, написання есе.
Інноваційні методи навчання	Поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології. Серед інноваційних методів навчання використовуються: компетентнісний метод (спрямований на розвиток професійних навичок, вмінь та якостей здобувачів освіти), проектно-дослідницький метод (спрямований на вирішення проблемного питання через розвиток пошукових та аналітичних якостей здобувачів освіти, а також навичок командної роботи), використання інформаційно-комунікаційних технологій та діджитал-інструментів. Програми і сервіси, які використовуються: сервіси та програмні продукти від Microsoft, інструменти Google, графічні редактори Crello та Canva, хмарне презентаційне програмне забезпечення Prezi, конструктор лендінгових сторінок of.ua, Diagrams.net, Kahoot, Mentimeter, QR Генератор, Cutt.ly.
Методи дистанційного навчання	Ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської авторської системи дистанційного навчання, платформ для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications, Google Meet, Cisco Webex.

8. Система оцінювання дисципліни

Накопичування балів під час вивчення дисципліни здобувачем вищої освіти здійснюється у такому співвідношенні (підсумковий контроль у формі екзамену):

- 1) обсяг балів за практичні заняття – 30 %
- 2) обсяг балів за самостійну роботу:
  - електронні тестування – 10 %
  - індивідуальні завдання – 10 %
- 3) обсяг балів за екзамен – 50 %.

За результатами вивчення навчальної дисципліни виводиться підсумковий (рейтинговий) бал студента у 100-бальній (університетській) шкалі та шкалі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS). При цьому 100–90 (А) – відмінно (5, п'ять); 89–80 (В) – дуже добре (4, чотири); 79–70 (С) – добре (4, чотири); 69–60 (D) – задовільно (3, три); 59–50 (Е) – достатньо (3, три); 49–26 – FX (2, незадовільно з можливістю повторного складання); 25–0 – F (2, незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни).

Шкали оцінювання

університетська	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	
50-59	E	задовільно
25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми під час роботи на практичних заняттях та набутих професійних навичок під час розгляду питань, винесених на практичне заняття.

Оцінювання відповідей здобувачів освіти на практичних заняттях відбувається згідно навчального розкладу за національною чотирибальною шкалою (5, 4, 3, 2). Контрольна робота у формі електронного тестування виконується на одному з практичних занять та оцінюється за цією ж шкалою. Результат за неї враховується у поточний контроль. Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати на практичних заняттях складає 30 балів (коефіцієнт хб).

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Вид навчальної роботи	№ теми								
	1	2	3	4	5	6	7	8	Разом
Практичне заняття (опрацювання завдання)	5	5	5	5	5	5	5	5	30
Самостійна робота (тестування за модулями)			5		5		5		10
Самостійна робота (повідомлення, есе)									10
Екзамен									50
Максимальна к-ть балів									100

Критерії поточного оцінювання:

«відмінно» (5, п'ять) – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, вміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; бере участь у науково-практичних конференціях, круглих столах, диспутах, олімпіадах, конкурсах;

«дуже добре», «добре» (4, чотири) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно», «достатньо» (3, три) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» (2, два) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах

предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру, взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни чи підготувавши дайджест (добір уривків з різних джерел на певну тематику). У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки:

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які пройшли навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни протягом навчального семестру.

2 бали – нараховується здобувачам освіти, які взяли участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, який відповідає предмету дисципліни.

1 бал – нараховується здобувачам освіти, які підготували дайджест на певну тематику в межах вивчення дисципліни.

Також за рішенням кафедри публічного управління та адміністрування здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) (див. ст. 4).

Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>

Контроль самостійної роботи.

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає:

1. Електронне тестування.
2. Підготовка індивідуального завдання.

Електронне тестування.

Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить обов'язкові електронні тестування за трьома змістовними модулями в системі дистанційного навчання (d-learn.pnu.edu.ua) (одна спроба).

Оцінювання за кожен електронний тестовий контроль здійснюється за національною чотирибальною шкалою (5, 4, 3, 2). Максимальна кількість балів, яку здобувач освіти може отримати за електронні тестування складає 10 балів (коефіцієнт x2).

Критерії оцінювання тестових завдань

1. До виконання, як правило, пропонується від 20 тестових завдань.
2. На виконання одного тесту надається до однієї хвилини.
3. Оцінювання відбувається шляхом розрахунку від загальної кількості тестових завдань, запропонованих до виконання, які вважаються за 100% за схемою:

100-84 % – відмінно (п'ять);

83-60 % – добре (чотири);

59-36 % – задовільно (три);

менше 36% – незадовільно (два).

Підготовка індивідуального завдання.

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкову підготовку індивідуального завдання шляхом написання повідомлення (есе). Оцінювання індивідуального завдання здійснюється за національною чотирибальною шкалою (5, 4, 3, 2). Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання складає 10 балів (коефіцієнт x2).

Вимоги до повідомлення, есе

Повідомлення, есе є письмовою самостійною роботою студента, написаною на основі опрацювання відповідних джерел, де науково обґрунтований власний погляд на поставлену проблему.

Повідомлення, есе може бути *надруковане* (шрифт TimesNewRoman – 14 pt, не жирний,

інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25, вирівнювання тексту – по ширині, окрім заголовку, який розміщується по центру та виділяється напівжирним, а також переліку використаних джерел, де використовується курсив; поля: ліве, праве, верхнє, нижнє – 2 см; параметри сторінки: формат – А 4; розташування – книжне; нумерація сторінок за потреби проставляється у правому верхньому кутку сторінки) або *написане від руки* на аркуші паперу формату А 4 з півторашиним міжрядковим інтервалом, але чітким і розбірливим почерком при відповідності кількості знаків чи слів на одну сторінку. Обсяг повідомлення, есе – до трьох сторінок. До нього можуть бути додані ілюстрації (кольорові, чорно-білі, ламіновані). Подається в окремих файлах.

Структура повідомлення, есе має містити наступні елементи:

1. заголовок (назва теми, прізвище, ім'я та по батькові студента, академічна група);
2. вступ, де стисло визначається актуальність та суть проблеми (20 % обсягу роботи);
3. основну частину з викладом власного погляду (позиції) на проблему (60 % обсягу роботи);
4. висновок, який містить підсумкове судження (20 % обсягу роботи);
5. перелік найважливіших використаних джерел (необхідно розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків згідно з вимогами державного стандарту; вказувати використані Інтернет-джерела, а не перелік сайтів).

Критерії оцінювання повідомлення, есе:

1. вміння чітко, аргументовано і у встановлені часові рамки викласти матеріал повідомлення чи есе;
2. використання під час виступу постера;
3. відсутність концептуальних помилок;
4. більш-менш повне розкриття всіх аспектів обраної проблеми;
5. переконливий висновок;
6. вичерпні відповіді на запитання;
7. дотримання структури написання та подання в окремих файлах.

Підсумковий семестровий контроль являє собою підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр, що з даної дисципліни здійснюється у формі **екзамену**. Оцінювання за екзамен відбувається у 100-бальній шкалі, отримана оцінка сходиться на ваговий коефіцієнт 0,5. Оцінка за екзамен формується із суми відповідей здобувачів освіти (максимум 50 балів):

- 1) два теоретичні питання (20 балів);
- 2) пояснення двох термінів (10 балів);
- 3) електронне тестування із 20 завдань (20 балів).

В умовах дистанційного навчання ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми Google Meet і екзамен складається через виконання тільки письмової компоненти (40 тестових питань у системі дистанційного навчання університету (d-learn.pnu.edu.ua) (максимум 50 балів).

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачеві (талон №2): електронне тестування в системі дистанційного навчання + усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (талон №3): реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Якщо студент не склав навчальну дисципліну за талоном 3, дозволяється повторне вивчення навчальної дисципліни впродовж наступного семестру (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

9. Ресурсне забезпечення

Рекомендовані літературні джерела:

Тема 1. Сутність сучасних політичних виборів

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>
2. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи / Р. В. Балабан. – К. : Либідь, 2007. – 112 с.
3. Бучин М. А. Демократичні принципи виборів: політико-правові аспекти регулювання в Україні : моногр. / М.А. Бучин. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 364 с.
4. Веденєєв Ю. А. Нариси з історії виборів та виборчого права : навч. посіб. – Калуга : «Символ», 2002. – 692 с. <http://pravolib.pp.ua/ocherki-istorii-vyiborov-izbiratel'nogo-prava.html>.
5. Виборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування / за загальною редакцією Радченка Є.В. – К.: Факт, 2003. – 258 с.
6. Виборче право України : навч. посіб. / за ред.. В. Ф. Погорілка, М. І. Ставнійчук. – К. : Парламентське вид-во, 2003. – 383 с.
7. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики: Збірник / Ред.: М. Рябець та ін. – К., 2001. – 360 с.
8. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.
9. Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. – К. : Ін-т соціології НАНУ, 2000. – 309 с.
10. Конституционное (государственное право) зарубежных стран: Том 1-2. Часть общая / Отв. ред. проф. Б. А. Страшун. - М. : изд. «Бек», 2000. – 784 с.
11. Кривошеїн В. В. Виборча фреквенція як індикатор політичної активності / В. В. Кривошеїн // Грані . – 2013. – № 8. – С. 141–148.
12. Мазур О. Г. Виборчі системи: світовий досвід / О.Г. Мазур. - Луг. : СУДУ, 1999. – 36 с.
13. Максакова Р. Вибори як форма реалізації установчої влади в Україні: актуальні питання сьогодення / Р. М. Максакова // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 1. – С.52-60.
14. Малкіна Г. Вибори як засіб реалізації політичної відповідальності / Г. Малкіна // Віче. – 2008. – № 12. – С.16-18.
15. Неліна Н. Вибори як форма волевиявлення українського народу / Н. Неліна // Підприємництво, господарство і право. – 2013. – № 7. – С. 15-18.
16. Поліщук І. Вибори як феномен політичного життя: системно-факторний аналіз / І. О. Поліщук // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого [Текст]: збірник наукових праць / редкол.: А.П.Гетьман та ін. – Харків, 2012. – № 2(12). – С. 165-173. – (Серія : філософія, філософія права, політологія, соціологія)
17. Романюк А. Вибори як наука / А. Романюк // Вища школа. – 2013. – № 2. – С. 84-85.
18. Рябов С. Г. Політичні вибори: Навчальний посібник. - К., 1998.
19. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. – К. : Артек, 2001. – 212 с.
20. Черкасин К. Характеристики електоральної поведінки виборців України на рівні дільниць / К. Черкашин // Політичний менеджмент. – 2012. – № 3. – С. 119-126.
21. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн / В. М. Шаповал. – К. : Артек , 2001. – С.118–126.
22. Шведа Ю. Соціологія партійних систем Моріса Дюверже // Нова політика. - 1996. - №4. - С.31-37.
23. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.
24. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії.

Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.

25. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.

26. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.

27. Чальцева О. Реформування виборчого законодавства України (1993-2012 рр.): політичні наслідки і проблеми / О. Чальцева, О. Піденко // Гілея. – 2013. – № 6. – С. 361-362.

Тема 2. Виборче право як основа проведення виборів

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>

2. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи. – К., 2007. – 112 с.

3. Білоус А.. Політичні об'єднання України. - К., 1993.

4. Бучин М. А. Демократичні принципи виборів: політико-правові аспекти регулювання в Україні : моногр. / М.А. Бучин. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 364 с.

5. Бучин М. А. Ресурси виборчої кампанії та особливості їх використання в Україні : монографія / М. А. Бучин. – Львів : ЛІСВ, 2009. – 231 с.

6. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики : збірник / ред.: М. Рябець та ін. – К. : Артєк, 2001. – 360 с.

7. Виборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування / за заг. ред. Радченка Є.В. – К.: Факт, 2003. – 258 с.

8. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.

9. Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи / О. І. Вишняк. – К. : Ін-т соціології НАНУ, 2000. – 309 с.

10. Кіс Т. І. Виборчі системи та їхні політичні наслідки // Нова політика. - 1996. - №2, 4.

11. Лукаш Т. Виборче право, виборчий процес і виборча система: огляд порядку денного / Т. Л. Лукаш // Гілея. – 2012. – № 10. – С. 544-549.

12. Лукаш Т. Основні принципи виборчого права / Т. Лукаш // Гілея. – 2012. – № 8. – С. 558-562.

13. Мазур О. Г. Виборчі системи: світовий досвід. – Луг. : СУДУ, 1999. – 36 с.

14. Марцеляк О. Конституційні засади виборчого права України (загальнотеоретична характеристика) / О. Марцеляк // Право України. – 2013. – № 5. – С. 38-46.

15. Пуфлер Е. Партійна система України: особливості формування, тенденції подальшої трансформації. - К., 1997.

16. Рябов С. Г. Політичні вибори: Навчальний посібник. - К., 1998.

17. Савенко М. Активне виборче право : теоретичний аспект / М. Савенко // Право України. – 2013. – № 5. – С. 122-134.

18. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. – К. : Артєк, 2001. – 212 с.

19. Тимошенко І. Особливості конституційно-правової відповідальності за порушення виборчого законодавства України [Електронний ресурс] / І. Тимошенко. – Режим доступу : http://lib.academy.sumy.ua/library/P_Visnik/Numbers/2_5_2011/05_02_13.pdf.

20. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. - К., 2001. - С.118-126.

21. Шведа Ю. Соціологія партійних систем Моріса Дюверже // Нова політика. - 1996. - №4. - С.31-37.

22. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.

23. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.

24. Полтораєк В. Избирательные кампании: научный подход к организации / В. Полтораєк, О. Петров. – К. : Знання України, 2004. – 120 с.

25. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.

26. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.

Тема 3. Виборчий процес

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>
2. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>
3. Закон України «Про вибори народних депутатів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
4. Афанасьєва М. В. Конституційно-правове забезпечення виборчих технологій в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / Мар'яна Володимирівна Афанасьєва. – Одеса : [б. в.], 2004. – 20 с. <http://lawbook.org.ua/biblioteka/avtoreferaty/ukraina/svobodnyj-dostup/12-00-02-konstitutsijne-pravo-munitsipalne-pravo/747-afanaseva-mar-yana-volodimirivna-konstitutsijno-pravove-zabezpechennya-viborchikh-tehnologij-v-ukrajini>
5. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи / Р. В. Балабан. – К. : Либідь, 2007. – 112 с.
6. Білоус А.. Політичні об'єднання України. - К., 1993.
7. Бучин М. А. Демократичні принципи виборів: політико-правові аспекти регулювання в Україні : моногр. / М.А. Бучин. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 364 с.
8. Бучин М. Правовий аналіз демократичних принципів виборів: зарубіжний досвід та українські реалії / М. Бучин // Вісник Прикарпатського університету. Політологія. – 2011. – Вип. 6–7. – С. 20–26.
9. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики: Збірник / Ред.: М. Рябець та ін. - К., 2001.
10. Виборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування / за заг. ред. Радченка Є.В. – К.: Факт, 2003. – 258 с.
11. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.
12. Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. - К., 2000.
13. Кіс Т. І. Виборчі системи та їхні політичні наслідки // Нова політика. - 1996. - №2, 4.
14. Ковлер А. И. Избирательные технологии: российский и зарубежный опыт. – М., 1995.
15. Ключковський Ю. Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія / Ю. Б. Ключковський ; Національний університет «Києво-Могилянська Академія». – К. : Час Друку, 2011. – 132 с.
16. Лозовицький О. Виборчий процес як основа трансформації влади в сучасній Україні / О. С. Лозовицький // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї [Текст]:. – К. Миколаїв, 2009. – Випуск 17. – С. 82 - 90.
17. Мазур О. Г. Виборчі системи: світовий досвід / О.Г. Мазур. – Луган. : СУДУ, 1999. – 36 с.
18. Пуфлер Е. Партійна система України: особливості формування, тенденції подальшої трансформації. - К., 1997.
19. Рябов С. Г. Політичні вибори: Навчальний посібник. - К., 1998.
20. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. – К. : Артек, 2001. – 212 с.
21. Таагепера Р., Шугарш М. С. Описание избирательных систем / Р. Таагепера, М. С. Шугарш // Полис. – 1997. – № 3. – С. 114–123.
22. Уоллерстайн М. Избирательные системы, партии и политическая стабильность // Полис. - 1992. - № 5-6.
23. Федоренко В. Категорія «виборчий процес» у конституційному праві: теоретико-методологічні та законодавчі аспекти / В. Л. Федоренко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 10. – С.30-41.
24. Хімченко О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови

демократичного суспільства: Навчальний посібник.- К., 2006.

25. Чиркин В. Е. Формирование парламента // Основы сравнительного государственного управления. - М., 1997. - С. 197-210.

26. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. - К., 2001. - С.118-126.

27. Шведа Ю. Соціологія партійних систем Моріса Дюверже // Нова політика. - 1996. - №4. - С.31-37.

28. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.

29. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.

Тема 4. Виборча кампанія: поняття, класифікація, етапи, ресурси

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>

2. Афанасьєва М. В. Конституційно-правове забезпечення виборчих технологій в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юридичних наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / Мар'яна Володимирівна Афанасьєва. – Одеса : [б. в.], 2004. – 20 с. <http://lawbook.org.ua/biblioteka/avtoreferaty/ukraina/svobodnyj-dostup/12-00-02-konstitutsijne-pravo-munitsipalne-pravo/747-afanaseva-mar-yana-volodimirivna-konstitutsijno-pravove-zabezpechennya-viborchikh-tekhnologij-v-ukrajini>

3. Буркут І. Г. Виборчі технології: регіональний досвід / І. Г. Буркут, О. В. Колесников. – Чернівці : Букрек, 2009. — 240 с.

4. Білоус А.. Політичні об'єднання України. - К., 1993.

6. Бучин М. А. Ресурси виборчої кампанії та особливості їх використання в Україні : монографія / М. А. Бучин. – Львів : ЛІСВ, 2009. – 231 с.

7. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики: Збірник / Ред.: М. Рябець та ін. - К., 2001.

8. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.

9. Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. - К., 2000.

10. Кіс Т. І. Виборчі системи та їхні політичні наслідки // Нова політика. - 1996. - №2, 4.

11. Мазур О. Г. Виборчі системи: світовий досвід. - Луґ., 1999.

12. Максимець Б. В. Національно-демократичні партії України у виборчих кампаніях початку ХХІ століття : [монографія] / Б. В. Максимець / Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун-ту ім. Василя Стефаника, 2014. – 219 с.

13. Пуфлер Е. Партійна система України: особливості формування, тенденції подальшої трансформації. - К., 1997.

14. Рябов С. Г. Політичні вибори: Навчальний посібник. - К., 1998.

15. Хімченко О. Г. Політичні партії і виборчий процес в умовах розбудови демократичного суспільства: навчальний посібник. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2006. – 208 с.

16. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. - К., 2001. - С.118-126.

17. Шведа Ю. Соціологія партійних систем Моріса Дюверже // Нова політика. - 1996. - №4. - С.31-37.

18. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.

19. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.

20. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.

21. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.

Тема 5. Загальна характеристика, основні елементи і класифікація виборчих систем

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>
2. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи. – К., 2007. – 112 с.
3. Бодрова І. Теоретико-правові аспекти поняття "виборча система" / І. І. Бодрова // Проблеми законності [Текст]: академічний збірник наукових праць / відп. ред. В.Я.Тадій. – Харків, 2010. – Вип. 110. – С. 36-46.
4. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики : збірник / Ред. : М. Рябець та ін. – К. : Центральна виборча комісія, 2001. – 360 с.
5. Вибори в Європейському Союзі / За ред. Ковриженка Д. С. ; Лабораторія законодавчих ініціатив. – К. : ФАДА, ЛТД, 2006. – 156 с.
6. Виборче право України : навч. посіб. / за ред.. В. Ф. Погорілка, М. І. Ставнійчук. – К. : Парламентське видавництво, 2003. – 383 с.
7. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.
8. Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. - К., 2000.
9. Кіс Т. І. Виборчі системи та їхні політичні наслідки // Нова політика. - 1996. - №2, 4.
10. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія / Ю.Б.Ключковський; Національний університет «Києво-Могилянська Академія». – К.: Час Друку, 2011. – 132 с.
11. Мазур О. Г. Виборчі системи: світовий досвід / О.Г. Мазур. - Луг. : СУДУ, 1999. – 36 с.
12. Рябов С. Г. Політичні вибори: Навчальний посібник. - К., 1998.
13. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. – К. : Артек, 2001. – 212 с.
14. Чайковський Б., Рибачук М. Сучасні моделі виборчих систем: проблеми теорії і практики / Б. Чайковський, М. Рябчик // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2009. – № 1. – С. 44–52.
15. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. - К., 2001. - С.118-126.
16. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.
17. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.
18. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.
19. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.

Тема 5. Типологія виборчих систем

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>
2. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи. – К., 2007. – 112 с.
3. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики : збірник / ред.: М. Рябець та ін. – К. : Центральна виборча комісія, 2001. – 360 с.
4. Вибори в Європейському Союзі / За ред. Ковриженка Д. С. ; Лабораторія законодавчих ініціатив. – К. : ФАДА, ЛТД, 2006. – 156 с.
5. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.
6. Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. - К., 2000.
7. Граф Г., Зайлер Г. Выборы и избирательное право в классовой борьбе. - М., 1974.
8. Кіс Т. І. Виборчі системи та їхні політичні наслідки // Нова політика. - 1996. - №2, 4.
9. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія / Ю.Б.Ключковський; Національний університет «Києво-Могилянська Академія». – К.: Час Друку, 2011. – 132 с.

10. Мазур О. Г. Виборчі системи: світовий досвід / О. Г. Мазур. – Луґ. : СУДУ, 1999. – 36 с.
11. Рябов С. Г. Політичні вибори: Навчальний посібник. - К., 1998.
12. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. – К. : Артек, 2001. – 212 с.
13. Таагепера Р., Шугарш М. С. Описание избирательных систем // Полис. - 1997. - №3.
14. Шаповал В. М. Конституційне право зарубіжних країн. - К., 2001. - С.118-126.
15. Шведа Ю. Соціологія партійних систем Моріса Дюверже // Нова політика. - 1996. - №4. - С.31-37.
16. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.
17. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.
18. Чайковський Б., Рибачук М. Сучасні моделі виборчих систем: проблеми теорії і практики / Б. Чайковський, М. Рибачук // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2009. – № 1. – С. 44–52.
19. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.
20. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.

Тема 6. Вибори Президента і народних депутатів України

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>
2. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи. – К., 2007. – 112 с.
3. Вибори до Верховної Ради України 2002 року : інформаційно-довідкове видання / редкол. : М. М. Рябець (голова) [та ін.]. – К. : Центральна виборча комісія, 2002. – 676 с.
4. Вибори до Верховної Ради України 2006 року : інформаційно-аналітичний збірник : у двох книгах. Книга перша / редкол. : Я. В. Давидович (голова), М. І. Мельник, М. І. Ставнійчук. – К. : Атіка, 2006. – 624 с.
5. Вибори до Верховної Ради України 2006 року : інформаційно-аналітичний збірник : у двох книгах. Книга друга / редкол. : Я. В. Давидович (голова), М. І. Мельник, М. І. Ставнійчук. – К. : Атіка, 2006. – 328 с.
6. Вибори Президента України 2004 року. Електоральна статистика : Інформаційно-аналітичне видання / редкол. : Я. В. Давидович, М. І. Ставнійчук, М. І. Мельник. – К. : ЦВК, 2005. – 608 с.
7. Вибори Президента України 2010 року : Інформаційно-аналітичне видання / редкол. В. М. Шаповал (голова) ; А. Й. Магера (заступник голови), Ж. І. Усенко-Чорна (заступник голови) [та ін.]. – К. : «Фенікс», 2010. – 904 с. , іл.
8. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики: Збірник / Ред.: М. Рябець та ін. - К., 2001.
9. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.
10. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія / Ю.Б.Ключковський; Національний університет «Києво-Могилянська Академія». – К.: Час Друку, 2011. – 132 с.
11. Ключковський Ю. Основні положення Виборчого кодексу України / Ю. Ключковський // Вибори та демократія. – 2010. – № 2-3. – С. 130-144.
12. Позачергові вибори народних депутатів України 2007 року : інформаційно-довідкове видання / А. Й. Магера [та ін.]. – К. : Фенікс, 2008. – 704 с.
13. Правове регулювання передвиборної агітації [Електронний ресурс] / Лабораторія законодавчих ініціатив. – Режим доступу: http://www.parlament.org.ua/index.php?action=magazine&id=9&ar_id=1374&iar_id=725&as=2

14. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.
15. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.
16. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.
17. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та приктика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.

Тема 7. Вибори органів місцевого самоврядування в Україні

1. Сайт дистанційного навчання. URL : <https://test-d-learn.pnu.edu.ua/>
2. Балабан Р. В. Теорія виборчої системи / Р. В. Балабан. – К. : Либідь, 2007. – 112 с.
3. Вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів 31 жовтня 2010 року : інформаційне видання. – К. : Фенікс, 2011. – 844 с.
4. Вибори і референдум в Україні: проблема теорії і практики : збірник / ред. : М. Рябець та ін. – К. : Центральна виборча комісія, 2001. – 360 с.
5. Виборчі системи для місцевих виборів: європейський досвід та українське законодавство; Лабораторія законодавчих ініціатив [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.parlament.org.ua/index.php?action=magazine&id=9&ar_id=1374&iar_d=721&as=2.
6. Виборчий кодекс України : чинне законодавство із змінами та доповн. Станом на 07 вересня 2020 року : офіційн. текст. – Київ : Алерта, 2020. – 402 с.
7. Вишняк О. І. Електоральна соціологія: історія, теорії, методи. - К., 2000.
8. Ключковський Ю.Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія / Ю.Б.Ключковський; Національний університет «Києво-Могилянська Академія». – К.: Час Друку, 2011. – 132 с.
9. Ключковський Ю. Основні положення Виборчого кодексу України / Ю. Ключковський // Вибори та демократія. – 2010. – № 2-3. – С. 130–144.
10. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні.- Львів, 2010. – 462 с.
11. Шведа Ю. Партії та вибори: європейський досвід і українські реалії. Енциклопедичний словник.- Львів, 2009.- 500 с.
12. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.
13. Шведа Ю. Політичні партії у виборах: теорія та приктика виборчої кампанії : навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К. : Знання, 2012. – 373 с.

10. Інформація про підвищення кваліфікації викладачів

Викладач	Різновид підвищення кваліфікації
Максимець Богдан Володимирович	<ol style="list-style-type: none"> 1. Курси підвищення кваліфікації при ІФОППО, 13.01.2020-15.01.2020 року. Варіант 4 (УІСП) Учителі (викладачі) історії, правознавства, громадянської освіти, філософії та керівники гуртків. № ПК02136376/УІСП4/01/000220/20 (30 год). 2. Курси підвищення кваліфікації при ІФОППО, 25.01.2021-29.01.2021 року. Варіант 2 (УІСП) Учителі (викладачі) історії, правознавства, громадянської освіти, філософії та керівники гуртків. № ПК02136376/УІСП2/01/001064/21 (30 год).

	<p>3. Вебінар «Медіаповідомлення: створюємо та поширюємо грамотно» при ІФОППО, 28.01.2021 р. ППО 002136376/000053-21 (2 год).</p> <p>4. Дистанційний тренінг «Я роблю це так» при ПНУ імені Василя Стефаника, 22–27.04.2020 р. № 202004/1094 (18 год).</p> <p>5. Учасник Всеукраїнського конкурсу «Педагогічний оскар» у номінації «Інновації у створенні й упровадженні сучасних методик, форм, прийомів викладання, навчально-методичного забезпечення, національного й професійного виховання студентської молоді в умовах викликів сьогодення» (2021 р.).</p> <p>6. Свідоцтво про підвищення кваліфікації у ПНУ імені Василя Стефаника, 26.01.2022–29.01.2022. «Педагогіка партнерства: техніки зворотного зв'язку у форматі дистанційного/очного навчання». СЕ 22 № 1044, наказ № 38 від 28.01.2022 р. (30 год).</p> <p>7. Сертифікат спікера семінару-практикуму «Особливості організації освітнього процесу в закладах освіти в умовах воєнного стану» в межах Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН України, 06.07.2022 р.</p> <p>8. Свідоцтво про підвищення кваліфікації у ПНУ імені Василя Стефаника, 20.01.2022–24.01.2022. «Професійний розвиток викладача в умовах воєнного стану». СЕ 22 № 1264, наказ № 80 від 13.02.2022 р. (30 год).</p> <p>9. Сертифікат про підвищення кваліфікації в Івано-Франківському ОППО Івано-Франківської обласної ради у групі «Методисти та керівники гуртків (туристсько-красназничого, національного та військово-патріотичного напрямів) закладів позашкільної освіти». 29.05.2023–01.06.2023. Варіант 2 (КГПОТК), ПК02136376/КГПОТК 2/01/01430912 (40 год).</p> <p>10. Сертифікат № 009165 Національного центру «Мала академія наук України» про участь у семінарі-практикумі «Особливості науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти в сучасних умовах», 6–10.11.2023 р. (8 год).</p>
--	--

11. Контактна інформація

Кафедра	<p>Кафедра публічного управління та адміністрування м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57,</p> <p> каб. 111 (вхід з вул. Чорновола)</p> <p> https://kmit.pnu.edu.ua/</p> <p> kmit@pnu.edu.ua</p>
---------	--

Викладач	 <p>Максимець Богдан Володимирович кандидат політичних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування</p>
Контактна інформація викладача	 bohdan.maksymets@pnu.edu.ua Робочі години: Пн-Пт – 16:30 – 18:10

12. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». • Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p> <p>Пропуски лекційних занять з неповажних причин відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати</p>

	<p>пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску, підготувавши за його темою мультимедійну презентацію. Також в обов'язковому порядку протягом двох тижнів відпрацьовуються усі пропущені практичні заняття та отримані на них негативні оцінки (2, два). У разі пропуску практичного заняття з неповажної причини, студент для відпрацювання готує ще реферат з обов'язковим його представленням. Отримана негативна оцінка відпрацьовується, але враховується при визначенні підсумкової оцінки, а невідпрацьоване вчасно пропущене заняття є підставою для недопуску студента до екзамену.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5).</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти».</p> <p>Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Викладач

Богдан МАКСИМЕЦЬ